

ERDÉLY

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Az Erdélyi Kárpát
Egyesület
- Kolozsvár 1891
Értesítője

Új sorozat, 2009/4.

Szerkesztők:

Tóthpál Tamás
(tothpal.tamas@freemail.hu)
Kovács Zsuzsa
Lőrinczi István

TURISTASÁGI, FÜRDŐÜGYI és NÉPRAJZI FOLYÓIRAT.

Májusi rendezvények

■ **Április 25. (szombat):** Kockás lilium túra a sárdi rétre, vonattal (gyalog 20 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túra-vezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Május 1. (péntek):** EKE majális a Bácsi-torokban, bogrács-gulyás készítés, hozzávalókat kell vinni. Találkozás 9 órakor a Török-vágás tetején, túra-vezető: Szatmári Béla, vagy 9 órakor a 31-es autóbusz Széchenyi téri végállomásán, túra-vezető: Sáska Pál, tel. 0264-441-154.

■ **Május 2. (szombat):** Szénafüvek – Jablonovszki Elemér emlék-túra (15 km). Találkozás 9 órakor a kisállomás előtt, vagy 9.30 órakor a Zöld béka előtt. Túra-vezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Május 3. (vasárnap):** Görbe túra (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Május 5–10:** Autóbuszos kirándulás Kárpátaljára (még van 2 hely). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túra-vezető: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Május 6. (szerda):** Közgyűlés 17 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Május 9. (szombat):** Jókai teljesítménytúrák: 30 és 55 km-es távon. A Jókai 55 és a Jókai 30/A túra 7.00–7.30 között indul a büki kempingtől (Silva). A Jókai 30/B túra 10 órakor indul a Tordai-hasadéktól. Érdeklődni: Tóthpál Tamásnál, telefon: 0264-591-683, 0751-760217, vagy e-mail: tothpal.tamas@freemail.hu

■ **Május 10. (vasárnap):** Szent Pál-tető (12 km). Találkozás 9 órakor a Török-vágás tetején. Túra-vezető: Márton Erzsébet, tel. 0742-037179.

■ **Május 14–17. (csütörtök–vasárnap):** EKE-napi rendezvények (a részletes programot az oldal alján kiemelten találják).

■ **Május 20. (szerda):** Túra-vezetők tanácskozása 17 órától a székházban.

■ **Május 23. (szombat):** Patai sóstó, Hunyadi Mátyás jelvényt-szerző túra (22 km). Találkozás 9 órakor a 3-as trolis végállomásán. Túra-vezető: Szakács Éva, tel. 0743-670685.

■ **Május 23. (szombat):** Mikrobuszos kirándulás: Vidalykő, Remete-forrás, Torockó (18 km, nagy szintkülönbség, nehéz túra). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túra-vezető: Szócs János, tel. 0742-690881.

■ **Május 23. (szombat):** István-forrás (12 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Május 23. (szombat):** Kirándulás és mezei játékok gyerekeknek. Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezetők: Buba és Zoli, tel. 0748-036290, vagy 0752-061125.

■ **Május 23. (szombat):** Kerékpáros túra: Hidegszamos, Testes, Létai vár (100 km). Találkozás 7.30 órakor a monostori híd alatt. Túra-vezető: Szilágyi András, tel. 0742-625130.

■ **Május 24. (vasárnap):** Lombi séta (12 km). Találkozás 9 órakor a távolsági autóbusz-állomás előtt. Túra-vezető: Márton Erzsébet, tel. 0742-037179.

■ **Május 29–31. (péntek–vasárnap):** Wass Albert nyomában (sátorral, önellátással): Kelemen-havasok, Istenszéke. Megbeszélés a közgyűlésen. Túra-vezető: Fazakas Ferenc, tel. 0752-640319.

■ **Május 30. (szombat):** Vonatos kirándulás Sztánára (12 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túra-vezető: Sáska Pál, tel. 0264-441-154.

■ **Május 30. (szombat):** Kolozsvári kilátó (10 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túra-vezető: Szatmári Béla.

■ **Május 31. (vasárnap):** Barangolások Kalotaszegen: pünkösdi Vistában, vissza gyalog (18 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túra-vezetők: Márton Erzsébet, tel. 0742-037179 és Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Június 1–11:** Horvátország (Plitvicei tavak, Zára, Split, Dubrovnik). Indulás 6 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Szervező: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Június 7. (vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás: Bedellő, pünkösdi rózsa (15 km). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túra-vezető: Márton Erzsébet, tel. 0742-037179.

■ **Június 13–14. (szombat–vasárnap):** Autóbuszos kirándulás Máramarosba. Túra-vezető: Szabó István, tel. 0748-140551.

■ **Szeptember 12–23:** Miláno, Lisszabon, dél-Spanyolország. Szervező: Prezensky Tibor, tel. 0264-456022.

■ **Szolgálatos napok:** hétfő és csütörtök 17–19 óra között a székházban (Szentegyház utca 2 szám, II. emelet).

■ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban.

■ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–19 óra között a székházban.

Van új székházunk!

TÓTHPÁL TAMÁS

Az új székház a Szentegyház utcában

■ Napjaink egyik előszeretettel használt jelszava a szolidaritás. Sokan és gyakran használják e szót, ám többnyire csak azért, hogy maguk mellé csatlakoztassanak másokat, de semmi esetre sem azért, hogy ők csatlakoznának másokhoz, és főleg a sokakhoz. Ezek a szólamputfogatók elvárják, hogy velük és értük, de eszükbe nem jutna, hogy végre vagy legalább egyszer ők tegyenek valamit másokért. Ugyanis a szolidaritás nem más, mint mások jogainak az elismerése és TÁMOGATÁSA. Utóbbiról nincs szó, inkább csak mozgósításról, hogy „gyertek velünk” vagy inkább „gyertek velem” és ki-ki hozzáadja mindazt, amije van. Szinte olyan ez, mint az egykori „életünket és vérünket a királyért s a hazáért”. Ma már se király, se haza, de adjuk, amink csak van, mi mondjunk le, mi áldozzuk fel azt a kevéskét, amink még van, ha még van... De hol vannak az önzetlenek, a szolgáltatás és juttatás nélkül népüket szolgáló elkötelezett személyek? Lehet, hogy a magyarság vesztes elszegényedése/elszegényedésünk miatt, kifosztásunk, javainktól való megfosztásunk (régén a földet néhol

életnek nevezték!) miatt már nincs miből adni? Valóban sokaknak nincs háza, lakása, főleg a fiataloknak, s így bizony nehéz idézni: az én házam az én váram. De valóban el kell fogadnunk a lépten-nyomon belénk szuggerált önzést? Nem kellene talán mégis egymást keresnünk, hisz együtt mégis csak könnyebb elviselni a nehézségeket és akár megoldást is találni. Sokszor ugyan mindez nem elég, de bízni kell és remélni és hinni.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület – Kolozsvár 1891 tagsága nincs híján a lelkesedésnek és a segítőszándéknak sem, erről többször is tanúbizonyságot tett. De amikor felszólítottak, hogy el kell hagynunk eddigi székházunkat (valójában székhelyünket), csak azt mondhattuk, hogy tudomásul vesszük a felszólítást és kimegyünk. Tagságunk ugyan szegény és nem volt olyan, aki felajánlhatott volna székháznak alkalmas helyiséget, ugyanakkor tagjaink ismerik a restitúció fogalmát és nem kérdőjelezik meg az igazi tulajdonosnak jogát az ősi örökséghez.

Csak bízni és remélni lehetett. Hinni! És valahova azért csak

kellett menni. Az EKE majd két évtizedes, papírra vetett története bizonyítja az elkötelezettséget, a tenni akarást és azt, hogy volt cselekvés, nemcsak üres szócséplés. Az újjraalakított EKE aktív civil szervezet volt és ma is az, még akkor is, ha szegény. És miként ő teszi a dolgát Kolozsvár közvetlen környékének vagy távolabbi vidékeknek a megismertetéséért, a múlt értékeinek megismertetéséért. Segítségre volt szüksége az EKE-nek. Megértésre és támogatásra, nem csak szavakra.

És jött a segítség! Az adott, akinek módjában volt adni. Adott és nem kért! A szolidaritás működött. Miként máskor és régebben is, a katolikus egyház, személy szerint ft. Kovács Sándor Kolozsvár plébánosa megértette kérésünket. És biztosított számunkra egy új székházat. Címünk: Szentegyház/Maniu utca 2. szám, II. emelet.

Köszönet érte!

Vekov Károly,
az Erdélyi Kárpát Egyesület
– Kolozsvár 1891 elnöke

EKE-napi rendezvények (május 14–17.)

■ **Május 14. (csütörtök):** Büki kirándulás a János Zsigmond kollégium I–IV osztályos tanulóival EKE túra-vezetők és tagok segítségével. Indulás 9 órakor az iskola elől. Érdeklődni: Kovács Zsuzsánál.

■ **Május 15–17. (péntek–vasárnap):** Bedellő, Székelykő, Kolozsvár (85 km). Megbeszélés a közgyűlésen. Túra-vezető: Szilágyi András, tel. 0742-625130.

■ **Május 16. (szombat):** Autóbuszos kirándulás a máramarosi fatemplomokhoz. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túra-vezető: Pálczer János, tel. 0264-441-722.

■ **Május 16. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Zsobok, Farnas, Bikal, Bánffyhunyd

■ **Május 16. (szombat):** Autóbuszos kirándulás a máramarosi fatemplomokhoz. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túra-vezető: Pálczer János, tel. 0264-441-722.

■ **Május 16. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Zsobok, Farnas, Bikal, Bánffyhunyd

■ **Május 16. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Zsobok, Farnas, Bikal, Bánffyhunyd

(gyalog 20 km). Találkozás 7:20 órakor a nagyállomás előtt. Túra-vezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Május 17. (vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás: Csáklya-Cheile Ceții (Római fürdő), gyalog 10 km. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túra-vezető: Vlád Pál, tel. 0264-435-866.

Tavaszi túra a Berettyó-forráshoz

Április eleje van, itt a tavasz, irány a Berettyó-forrás. A Kolozs és Szilágy megye határán található nagy karsztforráshoz immár hagyományosan évente vezet túrát Vlád Pali és Kovács Zsuzsa. Előző túráinkon Csucsá vagy Körösfeketető (Negreni) felől húsz kilométeres gyaloglással közelítettük meg a forrást, az ilyen tájt nyíló tözikkékel borított réteken keresztül. Most, hogy a Tuszatelke–Csucsá közötti földutat elkezdték korszerűsíteni, autóval közelítettük meg a forrást.

VÁRADI ISTVÁN

Kolozsvárról reggel hétkor egy mikrobusszal és egy kiskocsival indultunk. Zilahot elhagyva Varsolc (Vîrsolt), majd Kraszna felé fordultunk. Krasznán már a templom előtt várt a református pap. A templom a XIV. század vége felé épült, kései gótikus stílusban, ezt csúcsíves ablakai, szentélyboltozata és a torony alatti kapu igazolja. Négy fiatornyos fatornyát 1708-ban toldották hozzá. 1909-ben a torony fa-

nik a forrás. Bő vízzel buzgott fel és indult útjára a Berettyó, hogy összegyűjtve a mellékpatakok vizét valahol Magyarországon, Szeghalom után a Sebes-Körösbe ömöljön. A feltörő víz, a kioldott mészkőből alkotott mésztufás platóról egy csodálatosan szép vízesésben bukik alá. Így tavasszal rendkívül szép a szétfroccsenő, napfényben sziporkázó vízzuhatag.

Rövid pihenő és falatozás után csapatunk egyik fele a kis patakot követve elindult lefelé a

nem egészen épek. A kis Berettyó sorban hol egyik, hol a másik oldalát kezdte ki és borította fel, követve saját szeszélyes útját. Másfél órás gyaloglás után a földút a Tuszateleke–Fűzespaptelek (Preoteasa) úttal találkozik. Rövidesen elértük a pisztrángost. A telepet is meglátogattuk. Innen csapatunk egyik fele elindult Fűzespaptelek felé az úton, tovább követve a mostanra már jócskán duzzadt patakot.

Mi, a többiek, autóval elindultunk visszafelé F. Szék (Sîg) – Újvágás (Lazuri) – Alsóvalkó (Valcău de Jos) – Felsővalkó (Valcău de Sus) útvonalon, elérve Valkóváralja (Subcetate) falu felső végéig, ahol viszontláttuk az utolsó szorosból kilépő, akkor valamiért zavaros vizű Berettyót. Itt, ahol a Halas-patak a Berettyóba ömlik, indul az út a várhoz.

Kis ideig a patak melletti szekérúton kapaszkodunk felfelé, majd balra térve mintegy húszpercnyi kapaszkodó után a még lombtalan fák közt megpillantjuk a Valkó vár romjait. Az első száraz árok után felmásztunk a második sánkra, és a toronyfalak romjai között belépünk a vár belsejébe. A felső sáncárokban körbejárva még felfedezhetünk némi faltöredéket.

Kovács Zsuzsa felelevenítette a vár rövid történetét. Az 1241–42-es tatárjárás elpusztította Krasznát. Ezután építették fel Valkó várát, ide helyezve a vármegye székhelyét. A Valkó név 1249-ben bukkan fel először IV. Béla egyik adománylevelében. A szabálytalan négyszög alakú várat 1317-ben építik fel. Gazdait váltogatja, míg 1514-ben Dózsa György keresztes vitézei dúlják fel, megsemmisítve a Bánffyak ott található okleveleit. 1660 körül újra kijavítják, megerősítik, de 1665-ben a váradi törökök egyik csapata elfoglalja, és lerombolja a várat. Azóta romos.

Visszatérve a falu elejére bevártuk a később érkező gyalogos túratársainkat, akik végiggyalogoltak a Berettyó mentén a forrástól egészen Valkóváralja faluig. Nekik már nem volt lelkierejük felkapaszkodni a meredek oldalon a várhoz. Estére érkezünk Kolozsvárra. Köszönjük, szép túra volt!

1665 óta romos a valkói vár

laít feljebb húzták, így a tornyot magasabbra emelték. A templom mennyezete állati, növényi és bibliai jeleneteket ábrázoló kazettás mennyezet. A kazettákat Pataki Asztalos István 1738-ban festette. Még az egykoron faszegekkel összeácsolt toronyba is felmásztunk. Utunkat Pecsely (Peciu) – Alsóbán (Bănișor) – Felsőbán (Ban) – F. Szék (Sîg) – Tuszatelke (Tusa) útvonalon folytattuk, balra elhagyva egy nagy, újonnan nyitott homokbányát, majd nem a gerincen érkeztünk a forrás közelébe. Ötperces séta a lankás hegyoldalon lefelé, és máris élénk tű-

csillámpalás szűk völgyön. A többiek később leautóztak a tuszateleki pisztrángosig, ahol bevártak minket.

Hol átugorva, hol a jobb, hol a bal partra kapaszkodva haladtunk lefelé, megcsodálva, fényképezgetve a kis zubogókat. Közel félórás ereszkedő után balról egy kis patak siet a Berettyóba. Jobbról út ereszkedik a kiszélesedő völgybe. Nemsokára a völgyet teljesen keresztező hordalékfelfogó kő- és betongát látvanya tárul elénk. Ez az első még ép és hordalékkal jól feltelt gát. Ahogy haladunk lefelé, még jó pár ilyen gát van, de ezek már

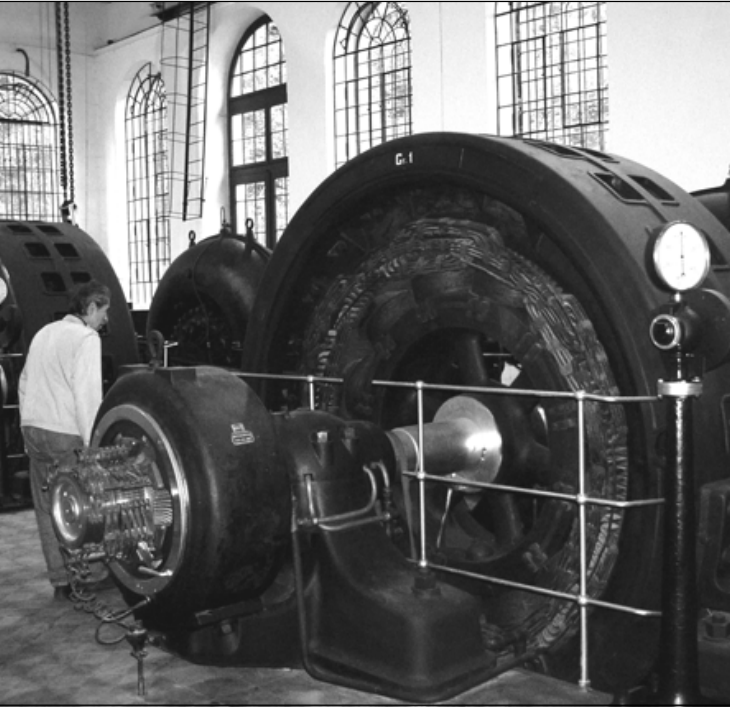
A Berettyó napfényben sziporkázó vízesése

HÍREK

FEKETE GÓLYA A PÁNYIKI-SZOROSBAN

■ Már több mint száz éve ismert a fekete gólya pányiki-szoros-i fészkelőhelye. Ez a ritka és félénk madár nehezen közelíthető meg, minden észlelése élménynek számít. Április közepén ismét megláthattam, méghozzá egyszerre három példányát. Mintegy ráadásként közelről láttam egy parlagi sast is, ez is állandó lakója a szorosnak. (*hints*)

VILLANYTELEP MÚZEUM A HIDEG-SZAMOS VÖLGYÉBEN

■ Néhány éve felújították Kolozsvár régi villanytelepét a Hideg-Szamos-völgyében, amelyben láthatjuk a korabeli gépeket, szerszámokat és fényképeket. Gyalutól 13 km-re található, kérésre látogatható. (*hints*)

DR. DÉCHY MÓR EMLÉKTÁBLA TEMESVÁRON

■ Dr. Déchy Mór emléktábla ünnepélyes avatására kerül sor Temesváron április 29-én, szerda délután 5 órakor. Az emléktáblát a Bánsági Kárpát Egyesület helyezte el a Gerhardinum Római Katolikus Líceum egyik belső falán, szemközt a piarista emlékszobával. Dr. Déchy Mór (1851–1917) a jeles földrajzi felfedező, a Kaukázus hegység kutatója, az Erdélyi Kárpát-Egyesület tiszteletbeli tagja, a Magyar Földrajzi Társaság és számos más nemzetközi földrajzi társaság tagja, a temesvári Piarista Gimnázium diákja volt. (*illés*)

EKE-NAPI PÁLYÁZAT GYEREKEKNEK

■ Az EKE-nap alkalmából iskolások számára hirdet pályázatot az Erdélyi Kárpát-Egyesület. A résztvevőktől kirándulással kapcsolatos, fényképekkel vagy színes rajzokkal illusztrált élménybeszámolót várunk.

Két korcsoportban várjuk jelentkezéseket (I–IV. és V–VIII. osztályosok). A beküldött írások terjedelme: 2 kézzel írott oldal vagy 8000 betűjeles gépelt szöveg (helyközökkel együtt). A számítógépen megírt élménybeszámolókat kérjük e-mailben beküldeni. Fontos tudnotok, hogy az alkotások (túraleírások és rajzok/fényképek) elkészítésében nem vehetitek igénybe mások segítségét.

Beküldési határidő (postai bélyegző dátuma): 2009. május 12. Postacím: S. C. A., 400750 Cluj, O.P. 1., C. P. 41. e-mail: eke@eke.ma

A borítékon, illetve a levél tárgyaként kérjük feltüntetni: EKE-napi pályázat, külön lapra kérjük felírni a beküldő nevét, életkorát, postacímét, fénykép közlésekor rövid leírást arról, hogy hol készült, rajz esetén pedig azt, hogy mit ábrázol.

A beküldött pályamunkák legjavát kéthavonta megjelenő folyóiratunk, az *Erdélyi Gyopár* júniusi lapszáma közli majd, a díjazásról is e lap hasábjain értesülhetnek.

Mindkét korcsoportban az I. díj egyéves előfizetés az *Erdélyi Gyopár*ra, valamint az EKE Vándortáborában való ingyenes részvétel az egész család számára (testvérek és szülők); II. díj: egyéves előfizetés az *Erdélyi Gyopár*ra és kétszemélyes belépő a brassói kalandparkba; III. díj: egyéves előfizetés az *Erdélyi Gyopár*ra és a Magyarországon megjelenő *Turista Magazin*ra.

■ 1891. május 12-én kezdte el tevékenységét az Erdélyi Kárpát-Egyesület, a turistaság népszerűsítését, a természeti értékek óvását és ismertetését, a hagyományok ápolását tűzve zászlajára. Az egyesület születésének évfordulóján kerül megrendezésre az EKE-nap Erdély-szinten a helyi EKE-osztályok szervezésében, országos szinten pedig május 15–16-án a Bihar megyei Várasfenesen. A természet szeretete, csodáinak felfedezése vár a gyerekekre is, akiket arra kérünk, hogy ezekből a csodákból mutassanak be néhányat a felnőtt olvasóknak is az Erdélyi Gyopár hasábjain, túrákon, kirándulásokon szerzett élményeik leírásával.